

Inleiding tot de islamitische wetenschappen

Inleiding tot de islamitische wetenschappen

Enes Ulusoy

Schrijver: Enes Ulusoy
Uitgegeven via: Brave New Books
Jaar van uitgave: 2026
ISBN: 9789465386225
© Enes Ulusoy

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Inhoud

Voorwoord.....	10
Omgangsvormen van kennis	12
De islamitische religie	16
Het doel van dit bestaan.....	20
Het logische oordeel.....	26
De eigenschappen van Allah.....	31
Het rationele godsbewijs.....	33
Het bestaan van Allah.....	51
Profeetschap.....	58
Geloofsfacetten in notendop.....	66
Q&A over de geloofsartikelen in <i>al-fiqh al-akbar</i>	69
Het luik van realisme naar de basis van het soennisme.....	81
De fundamenteën van <i>kufr</i> en <i>bid'ā</i>	136
Introductie tot <i>uṣūl al-fiqh</i>	144
Het gebed volgens de vier wetscholen	165
De zielszuivering	200
Inleiding tot de Koranwetenschappen	227
Wordingsgeschiedenis van de hadithwetenschappen.....	294
Basistermen van <i>uṣūl al-ḥadīth</i>	310

Voorwoord

Kennis van de islamitische wetenschappen is van groot belang, vooral in deze tijd. In meerdere profetische overleveringen is overgeleverd dat de geliefde profeet tegen zijn metgezellen zei dat zij veel daden moesten verrichten, omdat zij leefden in een tijd waarin er vele geleerden waren. Hij gaf echter ook aan dat er een tijd zou komen waarin kennis noodzakelijker zou zijn dan daden, vanwege het geringe aantal geleerden.

Alles wijst erop dat die tijd inmiddels is aangebroken. Hoewel wij hierover niet met absolute zekerheid kunnen spreken, gaat het in ieder geval om een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid. Het tekort aan deskundigen is overduidelijk. Kennis als zodanig is ruim voorhanden, maar de ware experts en ingewijden daarin zijn schaars. Er zijn vele sprekers en predikanten, maar slechts weinig meesters die met inzicht en wijsheid spreken, zonder afbreuk te doen aan de consistentie en samenhang tussen de verschillende islamitische wetenschappen.

Daar komt bij dat onze tijd gekenmerkt wordt door desinformatie en verwarrende, dwalende begrippen. Om die reden is het belangrijker dan ooit om gedegen onderricht te genieten in het geloof. Vanuit die noodzaak is dit boek samengesteld. Het is bedoeld als een inleidend handboek, zowel voor de docent als voor de student van kennis.

Geen enkel boek kan perfectie naderen. Er bestaat maar één perfect en onfeilbaar boek en dat is het Boek van Allah. Al-Muzani zei over al-Shafi'i dat hij zijn boek *al-risāla* tachtig keer had uitgelezen en elke keer fouten tegenkwam. Daarop zei al-Shafi'i: "Allah heeft bepaald dat geen enkel boek, behalve Zijn Boek, volmaakt kan

zijn.”¹ Deze waarheid geldt vanzelfsprekend ook voor dit werk. Wat aan fouten, vergissingen of tekortkomingen in dit boek te vinden is, is het gevolg van mijn eigen tekortschietende ego. Wat erin aan kennis, wijsheid en zegen te vinden is, komt van Allah alleen. Ik vraag Allah om dit werk van mij te aanvaarden als een voortdurende liefdadigheid (*ṣadaqa jāriya*), en mij de beloning ervan te schenken in het hiernamaals. Moge Allah dit boek tot een bron van veel goeds maken, en het dienstbaar stellen aan de mensheid. Amin!

¹ ‘Abdulaziz al-Bukhari, *kashf al-‘asrār ‘an uṣūl fakhr al-islām al-pazdawi*, vol. 1 p. 4; Ibn ‘Abidin, *radd al-muḥtār*, vol. 1 p. 60.

Omgangsvormen van kennis

De gelukzaligheid van de moslimgemeenschap is afhankelijk van twee aspecten: (1) kennis en (2) goed gedrag. De onderrichting van het moslimgezin begon al in het vroege tijdperk van de islamitische geschiedenis. In de dertienjarige Mekkaanse periode was een aanzienlijk deel van de Koranische en profetische instructies gericht op het teweegbrengen van fatsoenlijke gezinnen. Dit werd gerealiseerd aan de hand van ethische normen die werden voorgeschreven door de Koran en de geliefde profeet. Sommige denkers en filosofen beweren ten onrechte dat het menselijke gedrag niet te beïnvloeden valt en daarom niet kan veranderen als het eenmaal een gestalte heeft gekregen. Dit is uiteraard incorrect, want als het zou kloppen, dan zouden de Koranische en profetische instructies overbodig zijn geweest. Bovendien kunnen dieren zelfs hun gedragingen aanpassen door middel van trainingen en africhtingen. De mens is ongetwijfeld in staat om grote veranderingen te brengen aan zijn gedrag. Daarom openbaart Allah wat neerkomt op: "Voorzeker, degene die haar reinigt, zal welslagen. En voorzeker, degene die haar bederft, zal verliezen."² Het voornaamste middel waarmee deze reiniging gerealiseerd kan worden, is nuttige kennis.³

Om terug te komen op de eerste zin, is het mogelijk om te concluderen dat de gelukzaligheid van de moslimgemeenschap

² Koran, 91:9-10. Voor de weergave van de Nederlandse betekenis van Koranverzen is er gebruikgemaakt van de volgende werken: *Heilige Koran* van J. van der Blom; *Studie Koran* van F. Leemhuis; *al-jalālayn* van al-Suyuti en al-Mahalli.

³ Nuttige kennis is alle kennis die jou spiritueel dichterbij Allah brengt. Hiervan is een deel verplicht, zoals de geloofsbeginselen en gebedsvoorschriften, en een deel facultatief, zoals de uitleg van bepaalde Koranverzen en hadith.

minimaal voor de helft afhankelijk is van nuttige kennis. Nuttige kennisvergarig heeft dus een erg grote impact op de moslimgemeenschap. Het speelt een cruciale rol in de verbetering van het moslimindividu en de -maatschappij. Daarom dienen we moslims zijnde buitengewone aandacht te besteden aan kennisvergarig. Dit werkt niet op een willekeurige en arbitraire wijze. Kennisvergarig kent zijn eigen voorwaarden en omgangsvormen. Om de vruchten te kunnen plukken van kennisvergarig moet de leerder zich houden aan deze regels. Wij zullen slechts een gedeelte hiervan opsommen.

Omgangsvormen van de leerder t.o.v. zijn leraar

1. Hij groet eerst zijn leraar en daarna pas anderen.
2. Hij vermijdt overbodig gesprek in zijn bijzijn.
3. Hij vleit hem om het uiterste uit hem te halen.⁴
4. Hij is nederig om in aanmerking te komen voor zijn geduld.
5. Hij beschouwt hem als zijn vader/broer.⁵
6. Hij doet zijn best om zijn leraar tevreden te stellen.
7. Hij zit rustig en fatsoenlijk in zijn bijzijn.⁶

⁴ Het is eigenlijk niet toegestaan om te vleien, maar volgens de moslimjuristen is het bij twee soorten mensen wel toegestaan, sterker nog aangeraden, om te vleien: (1) de ouders en (2) de leraren. Dit is te vergelijken met de uitzonderingen die zijn gemaakt voor liegen, zoals het voorkomt in de hadith.

⁵ Het doet er niet toe dat de leraar jong is of jonger is dan zijn leerlingen. Wij weten dat in Medina de eerste (oudere) moslims kennis gingen vergaren bij de jongere generatie van de metgezellen, omdat ze eerst voornamelijk bezig waren met jihad en handeldrijven voor de financiering van de moslims. Bijvoorbeeld 'Abdurrahman ibn 'Awf, uit de eerste moslimgeneratie van de metgezellen, studeerde in zijn ouderdom bij 'Abdullah ibn 'Abbas, uit de latere moslimgeneratie van de metgezellen.

⁶ Het is niet beleefd om bijvoorbeeld je benen te strekken of te kruisen bij je leraar.

8. Hij keert zijn rug niet toe naar hem.⁷
9. Hij spreekt niet zonder toestemming in de les van zijn leraar.
10. Hij spreekt hem niet tegen door bijvoorbeeld te zeggen: *“Maar die persoon zegt dit en dit...”*
11. Hij geeft geen advies aan anderen, terwijl zijn leraar er is.
12. Hij verheft niet zijn stem in zijn bijzijn.
13. Hij volhardt niet in de les als de leraar al moe is.
14. Hij overdrijft niet in het eerbiedigen van zijn leraar.
15. Hij toont standvastigheid in het programma dat zijn leraar hem heeft voorgeschreven.
16. Hij verlaat niet de leraar die dichtbij is om te studeren bij een leraar die ver is.⁸

Omgangsvormen m.b.t. de les

1. Hij zit met kalmte en plechtigheid.
2. Hij luistert aandachtig en doet actief mee.
3. Hij kijkt de leraar aan als de leraar spreekt.
4. Hij kijkt in het boek als de leraar leest.
5. Hij kijkt niet om zich heen tijdens de les.
6. Hij spreekt niet met anderen tijdens de les.⁹
7. Hij toont interesse in de uitleg van de leraar.
8. Hij geeft geen antwoord op een vraag die gericht is aan de leraar. Ook niet als de leraar het antwoord niet weet of

⁷ Deze mooie gewoonte is in sommige niet-moslimculturen zelfs prijzenswaardig. Bijvoorbeeld de Japanners keren hun rug nooit toe naar hun leraren. Dit is uit respect voor de leraar.

⁸ Er is een beroemde uitdrukking: “De geleerden zijn net als de Ka’ba. Ze worden bezocht door buitenstaanders en verwaarloosd door stadsgenoten.”

⁹ Hij speelt ook niet met zijn telefoon of laptop.

- zwijgt om bijvoorbeeld na te denken, tenzij de leraar toestemming geeft om de vraag te beantwoorden.
9. Hij lacht niet onnodig in de les en maakt geen grappen tijdens de les.
 10. Hij noemt geen irrelevante of persoonlijke verhalen tijdens de les.
 11. Hij beledigt niet anderen omdat ze bijvoorbeeld de lesstof niet begrijpen of verkeerd hebben begrepen.
 12. Hij gaapt, sluimert of slaapt niet tijdens de les. Dit is één van de grootste beledigingen die je kunt tonen aan je leraar.
 13. Hij maakt plek vrij voor anderen.
 14. Hij discussieert niet tijdens de les zonder de toestemming van de leraar.
 15. Hij vertelt de inhoud van de les niet door aan de afwezigen die deze kennis niet waarderen.
 16. Hij gaat respectvol om met de middelen van kennis, zoals pen, papier en lesboek. Hij houdt de Koran boven de navel en laat de lesmaterialen niet op de grond liggen.
 17. Hij komt de les niet binnen zonder de benodigde lesmaterialen.
 18. Hij komt de les niet binnen zonder voorbereiding.

Omgangsvormen m.b.t. de lesstof

1. Hij besteedt dagelijks tijd aan contemplatie en zelfreflectie.
2. Hij leest nauwgezet en herhaaldelijk de lesstof.
3. Hij memoriseert indien nodig.
4. Hij maakt goede notities, is leergierig en gedisciplineerd.¹⁰

¹⁰ Dit hoofdstuk is gebaseerd op het werk *jawāmi al-ādāb fī akhlāq al-anjāb* van Jamaluddin al-Qasimi (gest. 1914 AD).

De islamitische religie

Allah openbaart in Zijn edele Boek wat neerkomt op: “Wie iets anders dan de islam wenst, van hem zal niet aangenomen worden en hij behoort in het latere leven tot de verliezers.” De islam bestaat uit *‘aqīda* en *sharī‘a*. Wat betreft de *‘aqīda*, dit is wat het hart moet bevestigen en waar men in dient te geloven. De *sharī‘a* is wat men moet naleven, dus de voorschriften. Allah heeft ons de *‘aqīda* en de *sharī‘a* duidelijk uitgelegd in Zijn eervolle Boek en in de gezegende uitspraken en handelingen van Zijn geliefde dienaar en boodschapper Mohammed.

De islamitische geleerden, moge Allah genadig zijn met hen, hebben heel veel lessen gegeven en boeken geschreven op het gebied van *‘aqīda* en *sharī‘a*. Het vak *‘aqīda* wordt ook wel *‘ilm al-tawhīd* genoemd. Het vak *sharī‘a* wordt ook *‘ilm al-fiqh* genoemd. *Fiqh* bestaat weer uit de innerlijke en uiterlijke aspecten. Het innerlijke aspect heeft te maken met het gedrag en de spirituele toestand van de mens. Deze innerlijke *fiqh* wordt *‘ilm al-taṣawwuf* of *‘ilm al-akhlāq* genoemd. De uiterlijke *fiqh* heeft bijvoorbeeld te maken met de rituelen, zoals het gebed of zaken met betrekking tot sociaaleconomische interacties, zoals huwelijk of handel.

In een authentieke overlevering¹¹ die overgeleverd is door Muslim van ‘Omar ibn al-Khattab staat vermeld dat de engel Jibriel¹² was gekomen naar de

boodschapper van Allah in de gedaante van een vreemde man en vroeg hem in de aanwezigheid van de metgezellen (moge Allah tevreden zijn met hen allen) over de islam. Hierop zei de boodschapper van Allah: “De islam (houdt in): dat je getuigt dat er geen andere god is dan Allah en dat Mohammed de boodschapper is van Allah, dat je het gebed verricht, de armenbelasting betaalt, de maand Ramadan vast en de bedevaart doet naar de Ka’ba, als je daartoe in staat bent.”¹³ Vervolgens vroeg de engel Jibriel over de *īmān*. Hierop zei de boodschapper van Allah: “Dat je gelooft in Allah, in Zijn engelen, in Zijn Boeken, in Zijn boodschappers, in de laatste

¹¹ Deze hadith behoort tot *jawāmi‘ al-kalim*. Ibn Rajab al-Hanbali zei dat deze hadith van zeer groot belang is en alle facetten van de religie behelst. Daarom zegt de profeet aan het einde van de overlevering dat de engel Jibriel kwam om hen het geloof te leren. Deze hadith vormt de spil van alle stof die wordt behandeld in de islamitische wetenschappen en wordt bediscussieerd door de geleerden van de islam, inclusief de sektarische geleerden.

¹² Het is een andere voortreffelijkheid van deze hadith dat de profeet niet direct zelf deze uitspraken heeft gedaan, maar dat de engel Jibriel is gedaald naar de aarde om deze vragen te richten aan de geliefde profeet. Daarnaast heeft deze hadith nog meer deugden, zoals: (1) Er is sprake van een aandachtstrekker, omdat degene die de vragen stelt geen bekende noch reiziger is. (2) De vraag-antwoorddialoog tussen de profeet en Jibriel blijft beter kleven in het langetermijngeheugen van de luisteraars. Als de profeet de hele stof als een lezing zou prediken, dan zou slechts een kleine groep een groot deel ervan onthouden. (3) Achteraf krijgen de metgezellen te horen dat die persoon Jibriel was. Dit maakt de gebeurtenis nog meer intrigerend en daarmee de inhoud ook interessanter.

¹³ Dit aspect behelst alle lichamelijke en financiële aanbiddingsvormen van het geloof.

dag en in het lot, het goede en het slechte ervan.”¹⁴ Vervolgens vroeg de engel Jibriel over de *ihsān*.¹⁵ Hierop zei de boodschapper van Allah: “Dat je Allah aanbidt alsof je Hem ziet.¹⁶ Indien je Hem

¹⁴ De eerste vijf worden samen in meerdere Koranverzen genoemd, zoals 2:285 en 2:177. De zesde wordt meerdere malen in aparte Koranverzen genoemd, zoals 15:21, 25:2, 27:57, 33:38, 54:49, 56:60, 65:3. Het lot houdt in dat alles wat zal gebeuren al vaststond in de eeuwige Kennis van Allah, dat het schriftelijk is vastgelegd (zie 6:12 en 9:51), dat niets kan plaatsvinden zonder de wil en scheppen van Allah (zie 6:59 en 37:96). Wat betreft de definities van islam en *īmān*, behoren de daden tot de islam en de geloofszaken tot de *īmān*? Hoe zit het dan met de overleveringen afkomstig van de vrome voorgangers die *īmān* definiëren met woord, daad en intentie en dat alle daden onder *īmān* vallen? Waarom heeft de profeet dan onderscheid gemaakt tussen islam en *īmān* in de bovenstaande hadith? De verzoening van beide benaderingen is dat deze twee termen lijken op de twee woorden *al-faqīr* en *al-miskīn*. Als een van deze twee woorden zelfstandig wordt gebruikt, dan betekent het iemand die behoeftig is, maar als de twee woorden worden gecombineerd, dan duidt de ene op het deel van het geheel en de ander op het resterende deel van het geheel. Als de termen islam en *īmān* dus apart worden genoemd, dan duiden ze beide op dezelfde betekenis, maar als ze samen worden genoemd, dan ontstaat er een nuance. Die nuance is dat *īmān* neerkomt op het bevestigen en kennen met het hart, terwijl islam betekent dat de dienaar zijn onderwerping aan Allah uitdrukt d.m.v. goede daden.

¹⁵ Deze term komt in de Koran soms gepaard met *īmān*, soms met islam en soms met *al-taqwā* en *al-‘amal al-ṣāliḥ*. De linguïstische betekenis bevat de woorden *al-jamāl*, *al-khayr* en *al-‘ilm*. Er is geen ander woord dat deze deugden combineert. Dit woord en de verbuigingen ervan komen meer dan 170 keer voor in de Koran.

¹⁶ De dienaar aanbidt Allah dus zodanig dat hij Zijn nabijheid beseft en alsof hij voor Hem staat. Dit vereist vrees, respect en grootachting. Daarom is zo een persoon erg voorzichtig in het verrichten van daden en het uitspreken van woorden. Bovendien vereist het ook nauwkeurigheid en perfectionisme in het uitvoeren van de aanbiddingen. In een andere hadith instrueert de profeet dat we zelfs bij het toepassen van de doodstraf en het slachten van het offer *ihsān* moeten hanteren, terwijl dit activiteiten zijn waarin niet eens een spoor van *ihsān* voor te stellen is. Als men *ihsān* heeft, dan martelt hij niemand. Als *ihsān* in dat soort

niet ziet, (omdat je dit stadium nog niet hebt bereikt), Hij ziet jou, (dus aanbid hem in ieder geval, terwijl je ervan bewust bent dat Hij je ziet)."¹⁷

Uit de bovenstaande uitspraken van de geliefde profeet wordt duidelijk dat de islamitische religie vier belangrijke beginselen kent:

1. *islām*: het juridische beginsel.
2. *īmān*: het theologische beginsel.
3. *iḥsān*: het spirituele beginsel.
4. *sāʿa*: het eschatologische beginsel.

activiteiten zelfs opgedragen is, dan is het eerder een vereiste in andere aanbidingsvormen.

¹⁷ Dit tweede stadium fungeert als een overgangsfase naar het eerste stadium. Het kan ook zijn dat het een verlichting is voor degenen die het eerste stadium te zwaar vinden. Daarom dienen ze op zijn minst bewustzijn te hebben over het feit dat Allah hen ziet. Dit feit wordt ook in meerdere Koranverzen aangehaald, zoals 57:4, 2:186 en 4:108.

Het doel van dit bestaan

Denk aan een man die na een diepe slaap zijn ogen opent. In plaats van dat hij zichzelf op zijn bed in zijn slaapkamer ziet liggen, ziet hij zichzelf in de wagon van een trein die hem met een hoge snelheid naar een onbekende bestemming meeneemt. Wie is degene die hem in deze trein heeft gezet? Wanneer is dit gebeurd? Wie is de bestuurder van de trein? Wie is degene die zijn reis organiseert en de route bepaalt? Wat gaat er met hem gebeuren? De man weet totaal niet wat de antwoorden op deze vragen zijn. Denk je dat het mogelijk is dat deze man zichzelf niet afvraagt over zijn bizarre situatie en dat hij achteroverleunt in de trein om zichzelf te vermaken met het comfort van de trein en het adembenemende uitzicht van zijn reis? Of zijn wagon nou gevuld is met allerlei soorten genotmiddelen of met afleidingen, is het mogelijk dat hij met deze dingen de tijd verdrijft ten koste van wat het verstand hem voorschrijft aan zorgen en beroering wegens zijn bizarre toestand?¹⁸

¹⁸ De toestand van de mens is inderdaad erg triest. Ibn al-Muqaffa' beschrijft in zijn boek *kalila wa dimna* de toestand van de mens met het volgende krachtige voorbeeld: Een man die ontsnapt van de verplettering van een olifant en vlucht daarvan, terwijl de olifant wild achter hem aan rent. Plots struikelt de man in een diepe kuil en weet zich beet te houden aan takken die slingeren aan de rand van de kuil. Terwijl hij met zijn benen in de kuil hangt, springen er slangen naar boven die hem willen grijpen. Samen met de slangen staat een anaconda af te wachten op het moment dat de man de takken loslaat en naar beneden valt. De man staart eerst naar beneden en vervolgens naar de takken. Plots ziet hij dat een witte rat en een zwarte rat aan de takken beginnen te knagen. Ondertussen ziet hij ook de olifant naar zijn kant toe rennen. In al deze nervositeit vallen zijn ogen op een bijenkorf die op de grond is gevallen en onder de honing zit. Hierop strekt hij in alle onachtzaamheid zijn arm uit naar de bijenkorf om van een stukje honing te genieten. [Einde] Een ander voorbeeld is dat je toevlucht zoekt in een grot en daar kadavers met bloed tegenkomt. Je denkt aan het feit dat er een monster

Is het nu gepast voor de mens, wiens gelijkenis hierboven is gegeven aan de hand van een voorbeeld, om zichzelf zorgeloos te amuseren met het wereldse vermaak, terwijl zijn situatie zo dieptreurig is dat hij geen kennis heeft over wat er met hem gaat gebeuren in de toekomst? Hij moet dus onmiddellijk onderzoeken wat het doel is van het bestaan en zichzelf aan dit doel toewijden.¹⁹

zit in de grot, maar toch doe je, je ogen dicht en val je zorgeloos in een diepe slaap.

¹⁹ Wat zegt de goddelijke openbaring hierover? In hoofdlijnen kunnen we het volgende opsommen: (1) De mens is het eigendom en dienaar van Allah. De mens beschikt over waanzinnige eigenschappen en vaardigheden, maar deze zijn niet van hem. Hij heeft ze toevertrouwd gekregen en zal ze weer moeten inleveren. De mens is onderhevig aan de regels van Allah, zoals dat hij zwak is en daarna sterk wordt en daarna weer terugkeert tot zwakte en vervolgens doodgaat. (2) De mens is het meest waardevolle schepsel voor Allah. Hij heeft hem begunstigd met kennis en ratio. Bovendien heeft Hij alles onderworpen aan de mens. (3) Het menselijke verstand is een spiegel van het bestaan van Allah. Daarom dient de mens deze spiegel continu zuiver te houden, zodat de goddelijke existentie zich steeds opnieuw daarop manifesteert. De primaire taak van de mens moet daarom zijn dat hij de beste manifestatie is voor het bestaan van Allah. Dit is ook wat er wordt bedoeld met 51:56. (4) Dienaarschap van de mens aan Allah heeft twee zijden: de eerste is de intuïtieve dienaarschap waarbij elke mens, ongeacht gelovig of niet, onderhevig is aan de heerschappij van Allah. De tweede is de vrijwillige dienaarschap welke alleen gebruikt wordt door de devote gelovige en negeert wordt door de zondaars en ongelovigen. De taak van de mens is dat hij zijn vrijwillige dienaarschap laat corresponderen met zijn instinctieve dienaarschap. (5) De voorschriften van Allah die Hij verwacht van zijn dienaren in het cultiveren van het aardse leven in sociaal-civiele zin is gebaseerd op rechtvaardigheid, wijsheid en liefde. Deze drie behoren ook tot de kenmerken van Allah. (6) Het erkennen van Allah als de enige echte en unieke Schepper en God wiens wil en besluit boven alles staat. Hij is Degene Die ons na de dood weer zal wekken tot leven om ons te berechten voor onze daden. (7) De waarachtige religie die door Allah is gezonden naar de mensen is gebaseerd op *īmān*, *islām* en *iḥsān*. De eerste component bevindt zich in de ratio en het hart en wordt beschermd met de derde component. De tweede component

De futiliteit van het menselijke leven wordt gelochend door de serieuzeheid van de wereldlijke harmonie. Als de mens zelfstandig en onafhankelijk zichzelf wil identificeren en op dezelfde manier het doel van zijn bestaan probeert te begrijpen, dan zal bij hem steeds meer de conclusie tot stand komen dat hij louter een tijdelijk en voorbijgaand fenomeen is in dit universum. Als dit idee settelt in het hart, dan zal zijn streven niet verder komen dan het verwerven van werelds gewin en het omzeilen van werelds verlies.²⁰ Er is geen twijfel dat een persoon met deze ambitie niet in staat is om een nobele missie of een belangrijke verantwoordelijkheid te dragen met betrekking tot dit leven, want volgens hem is dit leven een nutteloos verschijnsel waar eigenlijk alleen kinderen naar omkijken.²¹

Desalniettemin hebben alle schepsels, van atomen tot planeten, een bepaald doel in dit leven. Ze zijn in een perfecte harmonie zeer toegewijd en trouw aan hun functies en taken. Waarschijnlijk heb je verschillende taferelen van het leven geobserveerd uit de dierenwereld en de zeeënwereld.²² Je bent getuige geweest van verscheidene soorten verschijnselen van dieren en planten in het oerwoud, in de bergtoppen en het overige aardoppervlak. Heb je ooit iets gezien wat nutteloos of functieloos is? Je bent toch alleen

wordt aangezet door de eerste component en staat weer garant voor de eerste component. De religieuze voorschriften dienen dus als een bescherming van de geloofsleer.

²⁰ Dit is de materialistische filosofie. *Human Rights* en dergelijke concepten zijn niets anders dan demagogie en bedriegerij.

²¹ Dat is ook de reden dat mensen in existentiële crisis terechtkomen. Er is geen ultieme hoop, waarde en doel, zoals Hamza Tzortzis schrijft in *The Divine Reality*: “*What is the difference between a human being and a chocolate bunny?*”

²² Hierover bestaat er een enorme literatuur. Er kunnen talloze voorbeelden gevonden worden uit die boeken.

serieuze verschijnselen met strikte functies tegengekomen? Allah zegt in de Koran wat neerkomt op: "Zie jij dan niet dat alles in de hemelen en op de aarde Allah prijst en ook de vogels met uitgespreide vleugels. Ieder kent waarlijk zijn gebed en zijn verheerlijking, en Allah is alwetend over wat zij doen." (Einde betekenis Koranvers) Als je goed kijkt, dan zie je dat alle creaturen met een bepaald instinct zijn geschapen en in een systematische en strikte orde voortbestaan. Dat ze naar eten en drinken zoeken, gaat volgens een systeem. Hun migratie en vestiging in verschillende leefgebieden gebeuren conform een systeem. Hun voortplanting vindt ook systematisch plaats in bepaalde seizoenen. Zelfs een wild dier leeft in een bepaalde orde, zoals dat ze haar prooi met bepaalde methodes jaagt. Het is de honger die dat dier aanzet tot jagen. Vervolgens als het dier is verzadigd, trekt ze zich tijdelijk terug naar haar nest. Als alle schepselen een bepaald doel hebben in dit leven, dan is het tegenovergestelde niet voor te stellen bij de mens.

De mens heeft namelijk de leidende rol op de aarde wegens zijn nobele en unieke eigenschappen, zoals onder andere denken en begrijpen. Hij heeft alle autoriteit en controle gekregen over de omsingelende schepselen, want alles is door Allah onderworpen aan de mens.²³ Dus, zoals hierboven toegelicht, kent het universum geen enkel absurd of onbeduidend geval. Sterker nog, er is tot de kleinste onderdelen van het universum geen enkele absurditeit of futiliteit te bemerken, hoe klein en fijn het ook is.²⁴ Er verschijnt

²³ Zie onder meer Koran, 22:65.

²⁴ Neem als voorbeeld het beertierte. Deze microscopische wezens leven overal op de aarde, van de hoogste bergtoppen tot de diepste gedeelten van de oceaan. Het enige wat ze nodig hebben is een beetje water. Ze zijn maar halve millimeter lang en hebben gehaakte klauwen. Het zijn de taaiste dieren die er bestaan. Je kunt ze bevriezen, koken, bestoken met röntgenstralen of pletten onder enorme druk, maar ze overleven het allemaal. Als het uitdroogt, schrompelt het in elkaar tot een

overal orde en discipline met dingen die naar een bepaald doel werken. Dit is ook waarmee Allah wordt beschreven in de Koran wat neerkomt op: "Onze Heer is degene die alles zijn vorm en aard geeft, en het dan goed leidt." (Einde betekenis Koranvers) Dus Hij is degene die alles heeft gemaakt zoals ze zijn en vervolgens heeft Hij ze aangewezen om met een bepaalde methode voor een bepaald doel te werken.

Is het nu volgens het verstand aannemelijk dat de schepping met al haar onderdelen is onderworpen aan doelmatig werken en doelgericht uitvoeren van serieuze taken, terwijl de mens, die de unieke en axiale hoofdrolspeler is, doelloos ruimte inneemt in dit universum? Is dit logisch te redeneren? Is het aannemelijk dat de Schepper van deze complexe schepping, die tot aan de kleinste onderdelen met wijsheid heeft geschapen en alles een functie heeft toegekend, tegen de mens zegt: "En wat jou betreft, jij mag leven zoals je wil. Je mag je bezighouden met wat je wil. Je mag vermoorden, stelen en onderdrukken. Als je het wenst, vul je de aarde met goedheid. Als je het wenst, vul je het met kwaad. Je zal er niet voor beloond of bestraft worden."

De filosofische speculaties en stellingen verschaffen geen onomstotelijke en bevredigende antwoorden op de bovengenoemde levensbelangrijke vragen. Ze vormen eerder een zogenaamde verklaring voor de fysica, maar niet voor de metafysica. De vraag gaat namelijk ook vooral over het werkelijke bestaan van de mens en niet alleen de fysieke aanwezigheid ervan. Dus uit welke bron is de mens voortgevloeid en naar welke eindbestemming vordert hij? Wat houdt de dood in, die uiteindelijk naar elke levende grijpt? Hoe is dit schokkende feit te verklaren? Is

klein bundeltje en wanneer het weer nat wordt, zwelt het op en wandelt weer verder alsof er niets is gebeurd, zelfs al is het jaren later!

dat een vernietiging na het bestaan en een eind na het begin? Of is het een ingrijpende kracht die jou naar een andere wereld brengt? Wat staat ons te wachten na de dood? Precies hier komen de profeten in het zicht. Zij dienen als een bemiddeling tussen de mensheid en de Schepper in het doorvertellen en uitleggen van de goddelijke boodschap aan de mensen. Zonder de profeten is het niet mogelijk om te achterhalen wat de bedoeling is van het leven en wat de verwachting is van Allah. Het verstand en de wetenschap an sich kunnen de ultieme waarheid dus niet achterhalen zonder een boodschapper die is benoemd en ondersteund door Allah.

Het verstand kan alleen dienen als een middel waarmee men de boodschapper en zijn boodschap kan begrijpen en de goddelijkheid ervan kan constateren. De wetenschap kan slechts als een indicatie dienen, aangezien het veranderlijk is en niet altijd zekerheid kan verschaffen. Daarom moeten het verstand en de wetenschap onderworpen worden aan de goddelijke boodschap en niet andersom. Als men het bestaan van de Schepper heeft vastgesteld met zekere kennis op basis van zijn verstand, dan erkent hij logischerwijs ook dat deze schepper noodzakelijke eigenschappen heeft zoals uniekheid, beginloosheid, eindeloosheid, absolute macht en kennis. Tegelijkertijd komt ook de dienaarschap tegenover Allah vast te staan. Als Hij de almachtige schepper is, dan is al het ander een zwakke dienaar van hem.²⁵

²⁵ Geparafraseerd uit het boek *madkhal ilā fahm al-jazūr* van Muhammad Sa'id Ramadan al-Buti.

Het logische oordeel

De linguïstische betekenis van het Arabische woord *al-ḥukm* is ‘het weerhouden van iets’. Het woord *al-ḥākim*, letterlijk de rechter, is afgeleid van het woord *al-ḥukm*, want een rechter weerhoudt de onderdrukker om anderen onrecht aan te doen. De terminologische betekenis van *al-ḥukm* is de logische bevestiging van iets voor iets of de negatie van iets voor iets, bijvoorbeeld het bevestigen van eeuwigheid voor Allah en het ontkennen van contingentie voor Allah. Deze methode wordt het logische oordeel genoemd door de geleerden van *al-kalām* en *al-mantiq*. Dankzij deze methode van de logica is het mogelijk om denkfouten te omzeilen. De methode van *al-ḥukm* heeft drie categorieën:

1. *al-ḥukm al-shar‘ī*: het oordeel op basis van de islamitische bronnen.
2. *al-ḥukm al-‘ādi*: het oordeel op basis van de gewoonte.
3. *al-ḥukm al-‘āqli*: het oordeel op basis van de ratio.

Elke categorie bestaat weer uit drie onderdelen:

1. *al-wājib*: noodzakelijk.²⁶
2. *al-mustaḥīl*: absurd.²⁷
3. *al-jā‘iz*: mogelijk.²⁸

²⁶ Dit is rationeel noodzakelijk. Het tegenovergestelde is volgens het verstand onmogelijk. Een voorbeeld is dat er een schepper bestaat of dat de Schepper almachtig is.

²⁷ Dit is rationeel absurd en wordt niet aanvaard door het verstand. Een voorbeeld is dat er twee goden bestaan of dat een cirkel vier hoeken heeft of dat iets op hetzelfde moment beweegt en stilstaat.

²⁸ Alles was kan bestaan of plaatsvinden volgens het verstand valt onder deze categorie al is het onmogelijk volgens de gewoonte, zoals dat er een leven na de dood is of dat de maan in tweeën splitst.

Elk van dit onderdeel kan weer *darūri*²⁹ of *nazari*³⁰ zijn, dus concreet en abstract.

Een aantal logische vuistregels:

1. Dat je iets niet begrijpt, impliceert niet dat het vals is of niet bestaat.³¹
2. Als iets rationeel mogelijk is en er is daarover een authentiek oraal bewijs aanwezig dat het zal gebeuren, dan is het verplicht om dat te bevestigen zoals dat wanneer er een authentiek oraal bewijs aanwezig is daarover dat het niet zal gebeuren, verplicht is om te geloven dat het niet zal gebeuren.³²

²⁹ Dit wordt *a priori* genoemd. Bijvoorbeeld: $2 + 2 = 4$ of de helft van iets is kan niet groter zijn dan het geheel.

³⁰ Bijvoorbeeld: het is mogelijk dat vuur niet verbrandt of het is noodzakelijk dat de profeten onfeilbaar zijn.

³¹ Voor iemand die nooit een vliegtuig heeft gezien, is het onbegrijpelijk dat een persoon in drie uur van Nederland naar Turkije kan reizen. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld ook voor de brug boven de hel en de beschrijvingen over antichrist.

³² Denk aan de berichten met betrekking tot de gebeurtenissen vlak voor het Laatste Uur en erna. Als er geen oraal bewijs is over iets, dan is het ook mogelijk om met de ratio daarover kennis te verkrijgen. Dat kan met de volgende twee methoden: (1) *dalāla al-iltizām*: dit houdt in dat er een onlosmakelijk verband is tussen twee zaken waarbij de ene wordt beschouwd ingeval de ander wordt verbeeld. Hierbij moet er wel sprake zijn van *strong induction* (Arabisch: *al-istiqrāʾ al-tāmm*). Dit betekent dat de generalisatie waterdicht is, omdat de specifieke waarnemingen altijd in hetzelfde gevolg resulteren. Een aantal voorbeelden is dat ernstige slankheid op ziekte duidt, de aanwezigheid van de gebedsoproep in een stad op de islamitische identiteit van haar bewoners duidt, de sirene van een brandweerauto op brand duidt, de losbandigheid van een man op de straat op zijn dronkenschap duidt. De ene is niet een oorzaak van de ander, maar omdat ze in de meeste gevallen met elkaar gepaard gaan, is de logische conclusie dat de ene de ander vereist. (2) *al-qiyās*: dit is de

3. Er is een verschil tussen rationeel onmogelijk en vergezocht. Iets wat rationeel onmogelijk is, kan niet plaatsvinden, terwijl iets wat vergezocht is wel kan plaatsvinden, maar omdat het weinig voorkomt, wordt het als onmogelijk beschouwd volgens de gewoonte.³³
4. Dat iets bestaat, betekent niet dat het per definitie met de zintuigen waargenomen moet worden.³⁴ De waarneming met de zintuigen is niet de enige bron van kennis.³⁵

analogie waarbij causaal verband op grond van *strong induction* is gegeneraliseerd. Een voorbeeld is dat als je op een verte tenten of huizen ziet dat je met zekerheid kunt concluderen dat in die plaats water aanwezig is. De oorzaak is namelijk dat er water is en het gevolg daarvan is dat er mensen daar vestigen.

³³ De hemelreis van de geliefde profeet is volgens het verstand niet onmogelijk, maar enkel en alleen vergezocht, omdat het buitengewoon en bovenmenselijk is.

³⁴ De zintuigen zijn beperkt en kunnen niet alles waarnemen. Daarom is het sofisterij om het bestaan van iets absoluut te ontkennen, omdat je het niet ziet. De dingen waarin we geloven op basis van waarachtige berichten zijn meer dan de dingen waarin we geloven op basis van directe waarneming. Er zijn daarom vele dingen waarin we met zekerheid geloven, terwijl we het nooit zelf hebben waargenomen, zoals het bestaan van India of de veroveringen van Alexander de Grote of dat al-Masjid al-Amawi door Walid ibn 'Abdimalik werd gebouwd. Dit heeft niemand van ons waargenomen, maar de reden dat we hierin geloven, is dat het met massatransmissie tot ons is gekomen.

³⁵ Het dient wel als kennisverschaffende bron waar het bekrachtigd wordt door het verstand. Wij voelen het bestaan en daarom weten we ook dat we bestaan. Stel je voor dat je in de woestijn loopt en je ziet een waterplas. Op het moment dat je je handen uitstrekt naar dit water, kom je erachter dat het een fata morgana was. Een ander voorbeeld is dat je de pen in het water doopt en gebroken lijkt of dat je de sterren zo klein als een stip ziet. Dit allemaal is een optisch bedrog. De zintuigen kunnen dus ook bedriegen, maar als het verstand de beoordelaar is, dan komt het onderscheid tussen gezichtsbedrog en realiteit boven water.

5. Het is niet mogelijk om pure rationele bewijzen te geven voor iets wat met pure orale bewijzen is vast komen te staan.³⁶
6. Er is een verschil tussen bewijs en precedent. Het is niet de bedoeling dat er per sé een precedent wordt opgeëist om het bestaan van iets te kunnen bewijzen.³⁷
7. Als de rationele en orale bewijzen met elkaar botsen, dan zijn er vier opties:
 - a. Dat beide bewijzen *qaṭʿi* zijn wat dus nooit het geval kan zijn, want een tegenstrijdigheid tussen twee betrouwbare is rationeel absurd.
 - b. Dat beide bewijzen *ḡanni* zijn, dan kijken we of verzoening mogelijk is door middel van interpretatie al ligt de prioriteit bij de letterlijke betekenis en de voorkeur bij het orale bewijs.³⁸

³⁶ Denk aan het wonder van de splitsing van de maan. Dit is oraal met massatransmissie tot ons gekomen, maar heeft geen rationele bewijzen. Het verstand is beperkt en oordeelt altijd binnen de context van tijd en plaats. Het heeft verder geen toetreden tot de metafysica en kan oneindigheid niet vatten. Kies een punt en trek twee lijnen (A en B) uit elkaar zodanig dat er een driehoek ontstaat en verbeeld je dat deze twee lijnen oneindig doorgaan. Trek nu meerdere lijnen (C, D, E, F, G, etc.) tussen deze twee lijnen. Als de eerste twee lijnen (A en B) oneindig doorgaan, hoe kunnen dan de middelste lijnen (C, D, E, F, G, etc.) een begin- en eindpunt hebben? Dit demonstreert dat de balans van het verstand wordt verstoord als het verstand waagt om te oordelen over oneindigheid.

³⁷ Als iemand beweert dat geen andere heerser in de geschiedenis Napoleon Bonaparte heeft kunnen evenaren, dan schikt het zijn opponent niet om hierop te reageren door een precedent daarvan op te eisen. Hetzelfde geldt voor de Koranische berichten over het spreken van handen en voeten op de Dag der Opstanding.

³⁸ Bijvoorbeeld: In de Koran, 21:33, wordt gesproken over *al-sibāḥa* van de zon en maan. Het Arabische woord *al-sibāḥa* betekent onder andere dat een voorwerp in het water voortbeweegt. Dit is de letterlijke

- c. Dat het orale bewijs *qaṭʿi* en het rationele bewijs *ḡanni* is, dan krijgt het orale bewijs voorrang.³⁹
- d. Dat het rationele bewijs *qaṭʿi* is en het orale bewijs *ḡanni*, dan krijgt het rationele bewijs voorkeur en het orale bewijs wordt geïnterpreteerd. Dit is de enige plek waar het rationele bewijs direct voorrang krijgt op het orale bewijs.⁴⁰

betekenis, maar het is mogelijk om het woord te interpreteren met een van de andere definities ingeval men het vers wil begrijpen in het licht van de moderne wetenschap en de astronomische observaties. Zowel het woord in het Koranvers als de astronomische observaties verschaffen geen onwankelbare zekerheid. In dit geval kan men gaan naar een verzoening.

³⁹ Bijvoorbeeld: Je ziet dat Karim om 21:00 uur in Heemskerk in de trein stapt om te vertrekken naar Eindhoven. In Beverwijk, waar het eerstvolgende station is, vindt een delict plaats om 21:30 uur. De getuigen geven een beschrijving die exact voldoet aan de fysieke kenmerken van Karim. De logische redenering resulteert in de hypothese dat Karim het niet kan zijn, omdat hij vertrok naar Eindhoven. De berichten duiden op het tegendeel. Hier krijgen de berichten voorrang op de logische redenering, omdat de berichten sterk zijn en de logische redenering zwak is.

⁴⁰ Bijvoorbeeld: In de Koran, 18:86, staat dat Dhulqarnayn de zon zag zinken in modder. Dit is de letterlijke betekenis van het vers en is interpreteerbaar, omdat het dubbelzinnig is. Wij weten met zekere bewijzen dat de zon een losstaand object is en niet in aanraking komt met de aarde. Het is in dit geval mogelijk om het vers op te vatten in het licht van de rationele bewijzen door het correct te interpreteren binnen de kaders van de islamitische wetenschappen.

De eigenschappen van Allah

In het hoofdstuk *ilāhiyyāt*⁴¹ hebben de geleerden gesproken over de eigenschappen⁴² van Allah. Dit zijn eigenschappen waarover het gezond verstand constateert dat de Schepper deze eigenschappen moet hebben. Vervolgens komen de Koran en de Sunna en specificeren deze eigenschappen. Vandaar ook dat de bewijzen van deze eigenschappen terug te vinden zijn in de Koran en de Sunna. Deze eigenschappen zijn dus gebaseerd op *ʿāql* en op *naql*. Ze vormen de essentie van de eigenschappen van Allah en ze zijn te categoriseren⁴³ in vier groepen:

1. *ṣifāt nafsiyya*: dit is wat duidt op het wezen van Allah.
 - *al-wujūd* = het bestaan

2. *ṣifāt salbiyya*: deze eigenschappen duiden op de negatie van iets wat rationeel onmogelijk is met betrekking tot Allah.
 - *al-qidam* = de beginloosheid
 - *al-baqāʾ* = de eindeloosheid
 - *al-waḥdāniyya* = de eenheid
 - *al-mukhālafā li al-ḥawādith* = het niet lijken op de schepping
 - *al-qiyām bi al-nafs* = het absoluut onafhankelijk zijn van al het ander

⁴¹ De wetenschap van *al-ʿaḳīda* bestaat uit drie hoofdthema's: *ilāhiyyāt*, *nubuwwāt* en *samʿiyyāt*.

⁴² Dit zijn uiteraard niet alle eigenschappen, maar een soort essentiële samenvatting.

⁴³ Deze categorisatie is een puur logische categorisatie. Het is opgesteld door de *kalām*-geleerden en dient als een leidraad tegen de sektarische bewegingen en hun dwaalbegrippen m.b.t. de eigenschappen van Allah.

3. *ṣifāt maʿāni*: deze eigenschappen⁴⁴ hebben betrekking op het wezen van Allah.
- *al-ḥayā* = de allevendheid
 - *al-ʿilm* = de alwetendheid
 - *al-samʿ* = de alhorendheid
 - *al-baṣar* = de alziendheid
 - *al-irāda* = de wil
 - *al-qudra* = de almachtigheid
 - *al-kalām* = de spraak⁴⁵
4. *ṣifāt maʿnawiyya*: deze eigenschappen⁴⁶ gaan gepaard met de *ṣifāt maʿāni*.
- *al-ḥayy*: de allevende
 - *al-ʿalīm*: de alwetende
 - *al-samīʿ*: de alhorende
 - *al-baṣīr*: de alziende
 - *al-murīd*: de specificeerder
 - *al-qādir*: de almachtige
 - *al-mutakallim*: de sprekende

⁴⁴ Deze categorie is apart genoemd, omdat muʿtazila ontkent dat Allah deze eigenschappen heeft. Volgens hen zou dit het bestaan van meerdere eeuwig impliceren als we deze eigenschappen bevestigen voor Allah. Zij zeggen dat Allah de alwetende is, maar ontkennen dat Hij geattribueerd is met de eigenschap alwetendheid, want dan zou deze eigenschap ook eeuwig moeten zijn, terwijl de ashʿari en maturidi geleerden zeggen dat de eigenschappen van Allah niet Allah zelf zijn, maar ook niet anders dan Allah zijn.

⁴⁵ De spraak van Allah is zonder woorden, letters, geluid, stem, trillingen, ledematen, organen, etc. Het is eeuwig en daarom zeggen we dat de Koran niet is geschapen in tegenstelling tot de muʿtazila.

⁴⁶ Er zijn drie essentiële verschillen tussen de eigenschappen van Allah en de eigenschappen van de schepping. De eigenschappen van Allah zijn: (1) eeuwig, (2) onbepakt, (3) onafhankelijk.

Het rationele godsbewijs

Het bestaan van Allah

Het bestaan van Allah is rationeel noodzakelijk. Non-existentie is voor Hem niet van toepassing. Al het ander buiten Allah is rationeel mogelijk. Allah openbaart wat neerkomt op: "Allah is de Schepper van alles."⁴⁷

Het bestaan van het universum duidt op het bestaan van een schepper die dit heeft geschapen. Allah openbaart wat neerkomt op: "Zijn zij geschapen zonder een schepper? Of zijn zij de scheppers (van hunzelf)?"⁴⁸

Als de Schepper van dit universum wordt ontkend, dan wordt eigenlijk het bestaan van dit universum ontkend, terwijl het bestaan van het universum duidelijk waar te nemen is. Het is rationeel onmogelijk dat het universum bestaat en tegelijkertijd niet bestaat. Dit is contradictoer. De geliefde profeet heeft gezegd: "Voorwaar Allah is de Schepper van elke maker en Zijn fabricatie."⁴⁹

Wat betreft het rationeel bewijs voor het bestaan van Allah, dat is het later ontstaan van het universum. Hiermee wordt bedoeld dat het universum contingent is, dus het is existent geworden nadat ze non-existent was. Het universum is alles, behalve Allah. Het treden van het universum van non-existentie naar existentie is het bewijs voor de existentie van Allah. Als het universum geschapen is, dan betekent dit dat het een schepper heeft en dat is Allah. Als het

⁴⁷ Koran, 39:62.

⁴⁸ Koran, 52:35.

⁴⁹ Overgeleverd door de hadithgeleerde al-Hakim in *al-mustadrak* met meerdere ketens. Bovendien authentiek verklaard door de hadithgeleerde al-Zahabi.

universum geen schepper zou hebben, maar vanuit zichzelf zou ontstaan, dan zou dat betekenen dat het bestaan ervan is gekozen boven het niet-bestaan ervan, zonder een keuzemaker - dit is contradictoir. Hoe kan er nou een keuze gemaakt zijn tussen de opties: het bestaan en niet-bestaan van het universum als er niemand is die deze keuze maakt. Iemand heeft deze keuze gemaakt, hij heeft ervoor gekozen om het universum te laten bestaan en heeft het gemaakt.

Ter illustratie:

Er is een schilderwerk dat is afgebeeld op een canvas. De mogelijkheid bestond dat er niets op het canvas werd geschilderd, maar de afbeelding is toch geschilderd. Dit duidt erop dat er een keuze is gemaakt tussen wel of niet schilderen en uiteindelijk heeft men ervoor gekozen om het te schilderen. Als men zou beweren dat het schilderwerk vanzelf is ontstaan, dan zou dit betekenen dat er niemand is geweest die de keuze heeft genomen tussen de twee opties 'wel of niet schilderen'. Dit is een duidelijke contradictie, want er is een keuze gemaakt tussen twee opties, maar er wordt beweerd dat er niemand is die deze keuze heeft gemaakt. Dit gaat in tegen het gezond verstand. Het gezond verstand zegt: "Een keuze/specificering zonder een keuzemaker/specificeerder is rationeel onmogelijk."

Het gehele universum en wat erin zit, bestonden eerst niet. Het is overduidelijk volgens het gezond verstand dat 'iets' continu hetzelfde blijft zolang er geen externe factor aanwezig is die verandering brengt aan dit 'iets'. Als er in de linker schaal van een weegschaal 1 kg wordt gelegd en in de rechter schaal 2 kg, dan is het duidelijk dat de rechter schaal zwaarder weegt en dus omlaaggaat en de linker schaal omhoog. Zolang er geen externe factor aanwezig is die het gewicht op de schalen verandert, kunnen

de posities van de schalen niet veranderen. Op dezelfde manier woog de non-existentie van het universum zwaarder dan de existentie ervan (toen het universum niet bestond). Opeens is de existentie van het universum zwaarder gaan wegen aangezien het universum nu bestaat. Er moet dus een externe factor zijn die deze verandering heeft laten plaatsvinden.

Het bewijs voor de contingentie van het universum

Als men het universum goed bekijkt, dan ziet hij dat het universum verdeeld kan worden in twee onderdelen: (1) objecten die bestaan uit atomen⁵⁰ en (2) symptomen⁵¹, zoals 'bewegen' of 'stilstaan' of 'een kleur', enzovoorts. Een voorbeeld is 'een groen boek dat lang is'. Het boek is een object dat bestaat uit atomen en symptomen. Atomen zijn de deeltjes die in hun samenstelling het boek vormen. De symptomen van het boek zijn dan bijvoorbeeld: groen en lang. Om de contingentie van het universum te bewijzen, wordt eerst de contingentie van de atomen en de symptomen aangetoond. Als dit is bewezen, is hiermee ook de contingentie van het universum bewezen.

Het bewijs voor de contingentie van de atomen en symptomen is dat de objecten altijd samengaan met symptomen. Objecten bestaan uit atomen. Het is overduidelijk dat symptomen ontstaan en weer non-existent worden. Dit kan men waarnemen. Als een object beweegt en vervolgens stilstaat, dan zien we dat de eigenschap 'bewegen' non-existent wordt. Als het object weer begint te bewegen, dan zien we dat de eigenschap 'bewegen' weer is ontstaan. Eigenschappen zijn dus 'veranderlijk'. Zo bewijzen we dat eigenschappen een begin en een eind hebben en niet eeuwig

⁵⁰ Met atoom wordt hier bedoeld 'het bestanddeel van de materie dat ondeelbaar is'.

⁵¹ Of eigenschappen en accidenten.

kunnen zijn, want non-existentie is niet van toepassing voor 'iets' wat eeuwig is. Vanwege het feit dat objecten niet kunnen scheiden van eigenschappen, zijn de objecten dus ook niet eeuwig en hebben een begin en een eind. Wat niet kan scheiden van iets wat contingent is, moet zelf ook contingent zijn. Iets wat 'iets dat een begin heeft van bestaan' niet vooraf kan gaan, heeft dus ook een begin van bestaan. Objecten kunnen eigenschappen niet voorafgegaan zijn in het bestaan, want ze gaan altijd gepaard en kunnen niet uit elkaar. Als eigenschappen dus een begin hebben van bestaan, moeten de objecten ook een begin hebben van hun bestaan.

Ter verduidelijking:

1. De objecten die uit atomen bestaan, gaan gepaard met eigenschappen, zoals bewegen en stilstaan. Er is geen object voor te stellen dat geen eigenschappen heeft. Dit is ook andersom zo. Eigenschappen kunnen niet zelfstandig bestaan en hebben een object nodig om te bestaan. Deze beide zaken gaan dus altijd gepaard. Dit is duidelijk waar te nemen.
2. Als een object beweegt, dan is de eigenschap 'stilstaan' non-existent geworden. Deze eigenschap bestaat niet meer. Als een object stilstaat, dan is de eigenschap 'bewegen' non-existent geworden. Men kan niet zeggen dat de eigenschap niet non-existent wordt, maar slechts verdwijnt, want anders zou dit betekenen dat het object beweegt en tegelijkertijd stilstaat en dit is rationeel absurd. Dit is ook van toepassing op alle andere eigenschappen.
3. Als de eigenschappen non-existent kunnen worden, zijn ze dus contingent en kunnen niet eeuwig zijn, want 'iets' waar non-existentie voor opgaat, kan niet eeuwig zijn, want